

Inventarisatie innovatie openbaar bibliotheekwerk

Juli – augustus 2013

sectorinstituut
openbare
bibliotheken

naar een sterk en
toekomstbestendig
bibliotheekbestel

rapport

Colofon

Edwin Mijnsbergen - M.I. Webwerk

Deze publicatie is het resultaat van een onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van SIOB.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud en de ingenomen standpunten berusten bij de auteur.

© 2013 Sectorinstituut Openbare Bibliotheken, Den Haag

Netherlands Institute for Public Libraries

Koninginnegracht 14 2514 AA Den Haag

Postbus 16160 2500 BD Den Haag

T +31 (0) 70 3090 222 | F +31 (0) 70 3090 299

infosioB@siob.nl | www.siob.nl

<http://www.edwinmijnsbergen.nl>

Mits niet anders vermeld valt de inhoud van deze publicatie van het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken onder een Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 3.0 Nederland licentie.

Zie de licentieverwaarden op: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/nl/>

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Samenvatting 5

1 Opdracht en werkwijze 6

1.1 Opdrachtbeschrijving 6

1.2 Afbakening 6

1.3 Werkwijze 7

1.4 Kanttekeningen 7

2 Inzichten 9

3 Aanbevelingen 11

4 Inventarisatie 13

Inleiding

Het SIOB wil de veranderkracht van de openbare bibliotheeksector mobiliseren door samenhang aan te brengen in innovatie, met name samenhang tussen en prioritering van bestaande en/of kansrijke initiatieven. Het SIOB wil gaan fungeren als een 'spin in het web' en kansrijke initiatieven bij elkaar brengen, bekend maken en eventueel opschalen naar landelijk niveau. Bovendien heerst binnen de sector soms de opvatting dat het wiel op verschillende plaatsen opnieuw wordt uitgevonden; het SIOB wil dit onderzoeken. Daartoe wil het SIOB inzichtelijk krijgen en maken welke innovatieve initiatieven op dit moment bestaan binnen het openbaar bibliotheekwerk.

Het bovenstaande was aanleiding om ondergetekende te vragen in de zomer van 2013 een momentopname te maken van de bestaande innovatieve ideeën, projecten en initiatieven. Het rapport zou dan eveneens dienen als startpunt voor een aantal zogenaamde innovatiedenkdagen in het najaar van 2013. Tijdens die denkdagen gaat een kleine groep innovatoren uit de bibliotheeksector met SIOB in discussie over bibliotheekinnovatie, en dan met name het soort innovaties waaraan behoefte bestaat, evenals de rol die de landelijke organisaties kunnen spelen in het organiseren daarvan. De inventarisatie biedt een overzicht van de huidige situatie en fungeert derhalve als startpunt voor de discussie.

In dit rapport geef ik het gevraagde overzicht van projecten en initiatieven, met daaraan voorafgaand een samenvatting, inzichten op basis van de inventarisatie (overeenkomsten en patronen) evenals persoonlijke aanbevelingen.

Samenvatting

De inventarisatie als momentopname leverde uiteindelijk 94 projecten op. 55 daarvan worden rechtstreeks ondersteund door een PSO, 32 door een basisbibliotheek (soms zelfstandig, soms met steun van een PSO) en 9 van de projecten worden momenteel uitgevoerd door individuen, dan wel door commerciële organisaties. Het is opmerkelijk te noemen dat van de 94 projecten er slechts 8 zijn die zich nog in de conceptfase bevinden. In de overige gevallen gaat het om project die al lopen.

Omdat de inventarisatie geen volledig beeld schetst is het lastig vergelijken, maar het is opmerkelijk hoeveel projecten er in 2013 werden gestart door Cubiss. Met name in de provincie Brabant lijkt men veel initiatieven op het gebied van bibliotheekvernieuwing te ontplooien. Dat beeld wordt alleen nog maar versterkt als je daar de eigen projecten van de Noord Oost Brabantse Bibliotheken en Bibliotheek Midden-Brabant bij optelt.

Opvallend is ook dat er vrijwel alleen –grotendeels uitgewerkte- projecten werden ingezonden en nauwelijks ideeën of ontwerpen. Er kwamen slechts drie suggesties binnen, van twee personen. Wellicht werd het uitblijven van dergelijke inzendingen mede veroorzaakt door de titel van de oproep (waarin expliciet wordt gevraagd om innovatieve *projecten*) maar verderop in de tekst werd toch ook duidelijk gevraagd om “innovatieve ideeën en concepten die interessant (kunnen) zijn voor de sector”.

1 Opdracht en werkwijze

1.1 Opdrachtbeschrijving

Inventarisatie bestaande innovatieve initiatieven ten behoeve van de innovatieagenda

Achtergrond en aanleiding

Het SIOB wil de veranderkracht van de openbare bibliotheeksector mobiliseren door samenhang aan te brengen in innovatie, met name samenhang tussen en prioritering van bestaande en/of kansrijke initiatieven. Daartoe start het SIOB in 2013 met de innovatieagenda. Daarmee wil het SIOB: innovaties volgen, overzicht en bekendheid van initiatieven creëren, verschillende initiatieven bij elkaar brengen; opschaling van kansrijke initiatieven (co)financieren; input ophalen vanuit de sector en daarbuiten voor landelijk innovatiebeleid; concepten uit de visie van het SIOB bepleiten als kaders voor innovatie. In 2013 en 2014 voert SIOB daarvoor een aantal activiteiten uit, onderverdeeld in drie deelprojecten:

- A. Overzicht creëren en bieden (inventariseren van innovatieve initiatieven en behoeftes)
- B. Samenhang en verbinding (bijeenkomsten en gremia organiseren rondom innovatie)
- C. Pilots en projecten (co)financiering van kansrijke initiatieven)

Het SIOB heeft zich de rol van landelijke regisseur en aanjager van innovatie toegekend. Een noodzakelijke stap om dat te kunnen bereiken is het krijgen van overzicht van de bestaande ideeën, initiatieven, onderwerpen en behoeftes; de doelstelling van deelproject A. Om dit te bereiken vindt in het derde en vierde kwartaal van 2013 een inventarisatie plaats die in twee onderdelen uiteen valt; een inventarisatie van innovatieve initiatieven enerzijds en zogenaamde 'innovatiedenkdagen' anderzijds. Hieronder worden de activiteiten beschreven die nodig zijn voor het eerste onderdeel.

Activiteiten

Het SIOB wil gaan fungeren als een 'spin in het web' en kansrijke initiatieven bij elkaar brengen, bekend maken en eventueel opschalen naar landelijk niveau. Bovendien heerst binnen de sector soms de opvatting dat het wiel op verschillende plaatsen opnieuw wordt uitgevonden; het SIOB wil dit onderzoeken. Daartoe wil het SIOB inzichtelijk krijgen en maken welke innovatieve initiatieven op dit moment bestaan binnen het openbaar bibliotheekwerk. Hiervoor wordt er in de zomer van 2013 een overzicht gemaakt van de bestaande innovatieve ideeën, projecten en initiatieven. Het gaat hierbij om een momentopname. Uit de inventarisatie zullen waarschijnlijk ook verschillende opvattingen over innovatie en andere variabelen blijken; daarom dient het eindrapport eveneens als startpunt voor de innovatiedenkdagen, waar deze vragen verder uitgediept worden.

1.2 Afbakening

Uit de Innovatieagenda 2013-2014 van SIOB:

"De term innovatie wordt rijkelijk gebruikt in de nota's en plannen die de afgelopen jaren zijn verschenen. Het begrip lijkt op verschillende manieren te worden geïnterpreteerd. Voor het project innovatieagenda

wordt onder innovatie verstaan de introductie van een nieuw(e) (eigenschap van) product /dienst, proces, praktijk of idee, inclusief de succesvolle implementatie en acceptatie daarvan door de beoogde gebruikers. Voor de bibliotheeksector houdt dat in dat door centrale regie van innovatie het voor bibliotheekorganisaties mogelijk wordt en/of blijft zich te blijven vernieuwen, zodat de bibliotheek flexibel genoeg is en blijft om haar rol telkens te evalueren en haar meerwaarde te bewijzen en te verdedigen.”

1.3 Werkwijze

Na het bespreken van de opdracht met Adeline van den Berg (adviseur bij het SIOB en projectleider Innovatieagenda) plaatste ik een oproep voor inzendingen onder de titel 'Gezocht: innovatieve projecten binnen de openbare bibliotheeksector (voor de innovatieagenda van het Sectorinstituut)'. De oproep deelde ik via zoveel mogelijk kanalen, zoals www.Biebtobieb.nl, <http://bibliotheek20.ning.com>, www.edwinmijnsbergen.nl en diverse sociale media. Daarnaast stuurde ik de oproep direct naar een aantal contactpersonen, in alle provincies, en vroeg ik mijn collega's van de vakbladen Bibliotheekblad en InformatieProfessional de oproep ook op hun websites te plaatsen, wat inderdaad gebeurde. Uiteindelijk ontving ik input van meer dan 40 personen, in de vorm van 94 projectbeschrijvingen (zie de tabel in hoofdstuk 5). Het grootste deel van de inzendingen werd tijdig aangeleverd, in het gevraagde format.

In de tabel worden de projecten opgesomd per inzender, in de meeste gevallen voorzien van een korte projectomschrijving, de huidige financiering en de doorlooptijd. In sommige gevallen ontbraken enkele gegevens. Ook gaf niet iedereen toestemming voor het publiceren van de volledige projectomschrijvingen. Besloten is daarom dat de projectdocumentatie wel kan worden opgevraagd, maar dat er dan zal worden doorverwezen worden naar de contactpersoon bij de desbetreffende organisatie, tenzij er expliciet toestemming is verleend voor openbaarmaking.

1.4 Kanttekeningen

Ten eerste is het als kanttekening belangrijk om voor ogen te houden dat deze inventarisatie een momentopname is die werd uitgevoerd in de periode juli-augustus 2013, middenin de vakantieperiode van velen. De inventarisatie is daarom niet uitputtend en moet ook niet als zodanig beschouwd worden.

Daarnaast is de opdracht beperkt tot de openbare bibliotheeksector. Initiatieven buiten deze specifieke sector vallen buiten scope. Hoewel ongetwijfeld interessant en soms relevant, was beperking noodzakelijk om de inventarisatie behapbaar te maken. Het behoort tot de mogelijkheden dat deze wordt vervolgd met een inventarisatie van externe sectoren.

In 2013 werd bekend dat SIOB en BNL zullen samengaan met de Koninklijke Bibliotheek (KB). Begin september stemde de ministerraad in met de nieuwe bibliotheekwetgeving van minister Bussemaker (OCW). Die wet regelt onder andere dat de KB als nationale bibliotheek een centrale en coördinerende rol in het bibliotheeknetwerk krijgt. Het is aannemelijk dat de KB ook een centrale rol zal gaan vervullen op het gebied van bibliotheekinnovatie op nationaal niveau. De inkoop van digitale content werd al expliciet genoemd, maar te denken valt ook aan projecten en trajecten rondom de digitale infrastructuur en de NBC+.

Deze opdracht is uitgezet in naam van het SIOB, derhalve vielen innovatieve initiatieven van de landelijke organisaties (SIOB, BNL en VOB) buiten de scope. Enerzijds omdat deze als bekend mogen worden

beschouwd, anderzijds omdat deze activiteiten reeds op een overkoepelend, landelijk niveau worden uitgevoerd of ondersteund. In deze paragraaf wordt hier desondanks alsnog kort aandacht aan besteed.

Afhankelijk van de definitie van innovatie die gehanteerd wordt, is het geheel aan activiteiten van Bibliotheek.nl te beschouwen als innovatief. BNL ontwikkelt, implementeert en beheert een groot pakket aan digitale diensten evenals infrastructuur, waarmee zij de digitale dienstverlening van bibliotheken innoveert. Hieraan voorafgaand zijn er in 2009 17 innovatieprojecten uitgevoerd, waarbij borging en 'herbruikbaarheid' van de resultaten een aandachtspunt is. Zie ook punt 2 in hoofdstuk 4 – aanbevelingen.

De VOB werkt vanuit haar branchestrategie aan sleutelprojecten als de Nationale Bibliotheekpas, de NBC+, de B-Reader en 'De Bibliotheek Onderneemt', in gezamenlijkheid met branchepartners. Meer informatie is te vinden op <http://www.debibliotheken.nl/de-branche/strategie-2012-2016/branchestrategie>.

Ten slotte zijn er vanuit SIOB en BNL drie projecten in 2012 van start gegaan waarin de focus ligt op innovatie, samenwerking en verbinding;

1. [Biebtobieb.nl](http://biebtobieb.nl), het Kennis – en Innovatie Platform voor de sector is de plek waar ideeën en initiatieven (op verschillende niveaus) kunnen ontstaan en gedeeld worden, en waar mensen deze samen kunnen (door)ontwikkelen. Biebtobieb is als gezamenlijk project van SIOB en SPN gestart in 2012 en het platform is februari 2013 gelanceerd.
2. In het BNL [Innovatielab](http://innovatielab.nl) worden ideeën die kansrijk zijn voor landelijke innovatie (digitaal) uitgepikt en getoetst op haalbaarheid en toepasbaarheid. Hier worden mogelijkheden verkend, ideeën uitgetoetst en gepilot. In 2012 zijn drie onderzoeken en drie pilots uitgevoerd, zoals een onderzoek naar vrij (publiek domein) beschikbare digitale bladmuziek voor toevoeging aan de NBC en een pilot Nederland Schrijft¹ in een eerste fase.
3. [Innodating.nl](http://innodating.nl) is de plek waar men lokale ideeën en/of projecten kan aanmelden voor landelijke opschaling en steun. Innodating werd eind 2011 op de bibliotheekweedaagse gelanceerd, met het idee een brievenbus van SIOB en BNL te worden voor innovatieve ideeën uit de branche. Het proces van opvolgen en implementeren van de binnengekomen ideeën bij beide partijen was bij lancering onvoldoende uitgewerkt. Met het oog op de plannen voor een innovatieagenda en de integratie van innodating daarin, is ervoor gekozen verbetering en uitwerking mee te nemen in de innovatieagenda in 2012 en daarna. Er heeft dan ook geen promotie plaatsgevonden; er zijn in 2012 vier ideeën via innodating.nl ontvangen.

¹ <http://www.nederland-schrijft.nl>

2 Inzichten

In dit hoofdstuk doe ik een aanzet de ingezonden initiatieven te analyseren en een rode lijn te ontdekken. De diversiteit binnen de ingezonden projecten is groot, maar er is een aantal type projecten te onderscheiden op basis van onderwerp, die in verschillende plaatsen of provincies worden uitgevoerd en die bibliotheken of bibliotheekorganisaties zelf als innovatief omschrijven.

N.B. Hieronder worden projecten kort genoemd; in hoofdstuk 5 staan uitgebreidere beschrijvingen.

Faciliteren auteurs

Projecten rondom uitgeven en het faciliteren van lokale en regionale auteurs, zoals Nederland Schrijft bij bibliotheken als Haarlem en Cubiss, het project Laagdrempelig Publiceren van Bibliotheek Vlissingen, Eemlandse Schrijvers in Eemland en het project Platform Fryske (E)boeken bij Bibliotheekservice Fryslân. De belangstelling voor dit soort projecten lijkt toe te nemen, mogelijk ook vanuit het idee dat er alternatieven moeten worden gezocht voor het beperkte centrale aanbod van eboeken. Men kan hier waarschijnlijk veel van elkaar leren. Een landelijke blauwdruk voor regionale toepassing is mogelijk een overweging waard.

Dialog met klanten

Projecten rondom de dialoog met klanten over collecties, bijvoorbeeld bij OBA, Noord Oost Brabantse Bibliotheken en bij de Rijnbrinkgroep (De Verhalencoach). Het faciliteren van kennisdeling, bijvoorbeeld op platformen als biebtobieb.nl, of in de vorm van themabijeenkomsten zou nuttig kunnen zijn. Mogelijk is er ook nog iets te winnen als het gaat om een vertaalslag naar de online dialoog met klanten.

Koppelen catalogi en data

Projecten rondom het koppelen van catalogi en data aan andere systemen en het eigentijds ontsluiten en presenteren daarvan. Van open systemen als SocialMediaCaster (Friesland) tot nieuwswidgets (Flevoland), touchscreens (Heritage Browser, Moving Objects, HSPRO) en fysieke objecten (Midden-Brabant). De teams van Don Quichotte (zie tabel) en de mensen die voor Bibliotheek.nl werken aan de ontwikkelingen van de Nationale Catalogus (NBC+) zouden gestimuleerd en gefaciliteerd kunnen worden om deze projecten mee te nemen in alle overwegingen, voor zover zij dat al niet doen. Door alles samen te brengen kan het geheel organisch groeien.

Faciliteren kennisdeling

Projecten rondom het faciliteren van kennisdeling, zoals Kennismakers van Noord Oost Brabantse Bibliotheken (samen met bibliotheek Den Bosch), de kenniscloud van Bibliotheek Midden-Brabant en de projecten van de Zeeuwse Bibliotheek. Mogelijk is het zinvol om te kijken wie hier het verst mee is en of die organisatie bereid kan worden gevonden het project beschikbaar te stellen als basisplatform/blauwdruk. Er kunnen mogelijk ook combinaties worden gemaakt met platformen die al ontwikkeld zijn voor projecten rondom contextualisering, zoals de wiki's of digitale etalage (zie verderop).

Mediawijsheid

Projecten rondom mediawijsheid. Hier besteden veel bibliotheken aandacht aan. Denk aan de Mediabars, de Medialabs en projecten als Computerwijs, E-participatie en de Appelstore. Mogelijk is dit al zo

ingeburgerd dat de focus vooral gelegd zou moeten worden op ontwikkelingen rondom nieuwe toepassingen, zoals de MOOC's² en Makerplaatsen³ van Cubiss en Frysklab in Friesland.

Contextualisering

Projecten rond de contextualisering van informatie en het vormen van, of aansluiten bij, online communities. Denk aan de Brabantse collecties, de wiki's van bibliotheek Deventer en Middelburg Dronk, de Digitale Etalages en de digidorpen in Limburg. De invulling is lokaal of regionaal maar op het gebied van opschaling en kennisdeling kan er nog veel gedaan worden. In het geval van overkoepelende platformen (Wikipedia bijvoorbeeld) ook.

² http://nl.wikipedia.org/wiki/Massive_open_online_course

³ <http://www.alatechsource.org/blog/2012/12/what-is-a-makerspace-creativity-in-the-library.html>

3 Aanbevelingen

Ondanks het feit dat de inventarisatie-opdracht er niet om vraagt wil ik bij dezen toch een paar aanbevelingen doen, die vooral bedoeld zijn ter ondersteuning van de discussie tijdens de innovatiedenkdagen.

1. Maak ook gebruik van kennisbanken (data) en expertise (mensen) van organisaties buiten de bibliotheekbranche. Denk bijvoorbeeld aan een bron als die van Digitaal Erfgoed Nederland, (<http://www.den.nl/pagina/203/over-de-projectenbank>). Die databank bevat weliswaar veel oudere projecten rondom de digitalisering van krantenarchieven en andere collecties, maar ook een aantal recentere, zoals DOK Agora - Storyboard of my Life, uit 2008-2009. Te denken valt ook aan intensievere samenwerking met archieven, musea en de journalistiek. Het gaat uiteraard om kennisdeling rondom innovatie binnen de openbare bibliotheeksector, maar daarbuiten zijn ook veel aanknopingspunten te vinden: veel wielen zijn elders al uitgevonden. Op nationale schaal kom je niet zo snel tot goede afspraken, maar op het niveau van de PSO's en basisbibliotheken valt er nog veel te ondersteunen en stimuleren.
2. In de discussie over de toekomst van bibliotheekinnovatie kan het zinvol zijn om ook even terug te blikken op het verleden. Denk bijvoorbeeld aan de 17 projecten die het Ministerie van OCW in 2009 honoreerde uit de subsidieregeling bibliotheekinnovatie (zie het artikel *SIOB wil rolverdeling beoordeling projecten*⁴, van Wim Keizer, voor meer informatie): Hoe is het gegaan met die projecten? Heeft de hele sector ervan geprofiteerd? Vaak hebben andere bibliotheken wel de wil of de intentie om een voorbeeldproject ook op te pakken, maar de financiële middelen ontbreken doorgaans (of men stelt andere prioriteiten). Een goed voorbeeld was het project Wikilovesbieb. Onderzoek wees uit dat andere bibliotheken de samenwerking met Wikipedia ook wilden oppakken, maar alleen als de formatieplaatsen betaald zou worden. Hoe doorbreek je dat? Is er geen mogelijkheid om kleine teams te formeren die zulke projecten voor de gehele sector doen? Dat SIOB dan vooral coördineert dat bibliotheken een klein steentje bijdragen, naar model van de pilot Sociale Media van de Rijnbrinkgroep, i.s.m. openbare bibliotheken?
3. Aansluitend op punt 2: de inventarisatie levert vooral een momentopname op van projecten die al lopen of die binnenkort in gang worden gezet, meestal door bibliotheken of PSO's. In de afgelopen jaren waren er echter ook initiatieven van individuen en informele samenwerkingsverbanden die geen ondersteuning kregen van bibliotheekorganisaties, wellicht omdat ze buiten 'de gangbare subsidiestructuren' (meestal in de vorm van projectplannen die worden ingediend door organisaties) vallen. Het zou een overweging kunnen zijn om ook landelijke middelen te reserveren voor de ondersteuning van zulke initiatieven, in welke vorm dan ook.
4. Besteed ook aandacht aan trends van de toekomst. Dat de bibliotheekwereld nog niet werkt aan bepaalde projecten of toepassingen wil niet zeggen dat het niet opgepakt zou moeten worden.
5. Onderzoek hoe het komt dat deze inventarisatie vooral projecten opleverde, en nauwelijks ideeën en concepten. Hangt dat samen met subsidiestructuren, of is het wellicht raadzaam om

⁴ <http://www.bibliotheekblad.nl/nieuws/uitgelicht/bericht/1000000544>

zulke input op een andere manier te inventariseren?

6. Het is maar de vraag of je in het geval van ondersteuning van innovatie moet kijken naar projecten die al door veel bibliotheken worden uitgevoerd en waar al veel draagvlak voor is, of juist naar projecten die zich nog in de experimentele fase bevinden. Dit hangt uiteraard nauw samen met de definitie van innovatie die je hanteert, maar in de wereld van de commerciële innovatie zijn het vaak de compleet nieuwe, nog niet breed gedragen ideeën die het meeste succes boeken. Zulke ideeën verdienen enige ruimte.
7. Niet alle projecten waarvan algemeen wordt aangenomen dat veel bibliotheken er veel aandacht aan besteden komen naar voren in deze inventarisatie. Denken aan projecten zoals Boekstart, de Bibliotheek op School, het retailconcept en de inzet van tablets in het bibliotheekwerk. Het kan interessant zijn daar nader onderzoek naar te doen. Het is niet denkbeeldig dat juist *die* projecten veel beslag leggen op formatieplaatsen en middelen van bibliotheken, en daardoor een beperkende uitwerking hebben op de ruimte die er is voor innovatie, met name op het digitale vlak.

Projecten en aandachtsgebieden die niet of nauwelijks genoemd worden

Een aantal innovatiegebieden werden in de inventarisatie niet of nauwelijks genoemd, terwijl je zou verwachten dat bibliotheken er veel aandacht aan zouden schenken, omdat het aansluit bij de wensen van de klant van nu. SIOB zou kunnen overwegen ook aandacht te besteden aan dergelijke ontwikkelingen, juist omdat de meeste bibliotheken er zelf niet aan toekomen. Of juist die ene bibliotheek die er wel aan werkt een voortrekkersrol laten vervullen.

1. Innovatie op het gebied van (online) marketing en digitaal inlichtingenwerk.
2. Ontwikkeling van lokaal toepasbare apps. Niet of nauwelijks voor mobiele apparatuur, maar ook geen widgets voor de landelijke Widgetstore van Bibliotheek.nl, terwijl het idee daarachter *ook* was dat bibliotheken zelf widgets zouden aanleveren, opdat de gehele sector er gebruik van zou kunnen maken.
3. Zoekmachineoptimalisatie, contentcreatie en samenwerking met 'open' organisaties zoals WikiMedia en Archive.org.
4. Cultureel ondernemerschap. Hoe ver zijn bibliotheken daar anno 2013 mee? De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zei⁵ daar eerder het volgende over:
"Het versterken van cultureel ondernemerschap is één van de thema's geweest binnen het traject van bibliotheekvernieuwing. Uitgangspunt daarbij is dat lokale bibliotheken de vaardigheden ontwikkelen om zich beter te wortelen in de lokale omgeving door producten specifiek voor de lokale gemeenschap te ontwikkelen. Cultureel ondernemerschap raakt daardoor aan lokale bibliotheekvernieuwing. Geconstateerd is dat de vaardigheden van het huidige personeel in de bibliotheeksector moeten worden versterkt."
5. Meer of meer concreets doen met (serious) gaming, augmented reality, locatie-apps en, later, met nieuwe toepassingen als Google Glass.

⁵ <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/cultuur-en-sport/bibliotheekwerk/vraag-en-antwoord/cultureel-ondernemerschap>

4 Inventarisatie

De inventarisatie vond plaats in de periode juli-augustus 2013 volgens de in hoofdstuk 1 omschreven werkwijze. Ik vroeg alle respondenten de projectgegevens aan te leveren volgens het onderstaande format, met 12 variabelen, die een goed beeld zouden moeten geven van de betekenis, de status, de mogelijkheden en de omvang van de projecten:

- Naam van het project
- Bestaat sinds
- Betrokkenen/organisatie/Contactpersoon
- Eventuele doorlooptijd
- Waarom vinden betrokkenen dat het om innovatief project gaat?
- Bestaande financiering
- Doelstelling(en)
- Relatie tot andere projecten
- Eventuele link naar SIOB
- Is het project opschaalbaar naar andere bibliotheken/steden/provincies?
- Vergelijkbare projecten
- Bijlagen (projectdocumenten en/of links)

Rond de deadline van de inventarisatie (eind augustus) hadden alle respondenten gezamenlijk mij 94 projecten toegezonden. Een deel daarvan werd echter niet aangeleverd in het gevraagde format. Een aantal personen en organisaties liet bovendien weten dat niet alle gegevens uit de projectomschrijving openbaar gedeeld mogen worden.

Tabel met projectbeschrijvingen

Organisatie	Naam project en korte omschrijving	Financiering	Jaar en status
Cubiss-PSO Brabant en Limburg	Nederland Schrijft. Nederland Schrijft inspireert, ondersteunt en faciliteert schrijfliefhebbers en hun lezers. Andere bibliotheken in Nederland nemen ook al deel aan dit project.	De bibliotheek Zuid-Kennemerland vraagt de deelnemende bibliotheken een bijdrage van €500,- voor aansluiting, plus aanvullende kosten. Deels betaald door de Brabantse Netwerkbibliotheken, deels eigen geld bibliotheken (personeel).	2013. Actief.
	Paradigma. Paradigma is de naam van de fysieke afdeling in bibliotheek Eindhoven waar een collectie standaardwerken en belangwekkende nieuwe uitgaven te vinden is.	Budget project Plusdiensten.	2013-2014. Actief.

	Innovatie van de Logistiek. De veranderende vraag naar fysieke logistiek wordt blijvend ondersteund en uitgevoerd.	Provincie Noord-Brabant, 2013	2013-2015. Actief.
	Meer weten app (onderdeel van het project 'Vraaggerichte Bibliotheek'). Deze app combineert interessante informatie, boeiende filmpjes, aantrekkelijke doe-tips en praktische boekensuggesties.	Een groot deel van de investeringskosten van de 'Meer weten app' wordt gefinancierd vanuit de subsidie van de Brabantse Netwerkbibliotheek. Deelnemende bibliotheken investeren hierin ook mee. De jaarlijkse beheerkosten zijn voor rekening van de deelnemende bibliotheek. Daarnaast zet de bibliotheek contentbeheerders in om de informatiearrangementen samen te stellen.	App sinds 2012, uitrol Brabant sinds 2013. Actief.
	MOOC Je Mee? MOOC Mediawijsheid. De MOOC (Massive Open Online Course) Mediawijsheid voor docenten (V)MBO/VO en mediacoaches, wordt een digitale leergang mediawijsheid waarin alle thema's binnen dit onderwerp aan bod komen.	Vanuit het Brabantse Netwerk, ITWorkz en ROC West Brabant worden hier uren in geïnvesteerd. Daarnaast is er een subsidieaanvraag ingediend bij Mediawijzer.net	2012-2014. Actief.
	Werkplekken in de bibliotheek. Experimenteren met nieuwe invulling van werkplekken (individueel en vergaderruimte) in de bibliotheek	Brabantse bibliotheken investeren zelf in de materiele kosten en personele uren. Vanuit de provincie Noord-Brabant worden de projecturen bekostigd en zijn er middelen voor de aanschaf van voor het project benodigde middelen.	2013-2015. Actief.
	Brabantse Collecties en Content. Het project 'Brabantse Collecties en Content' levert een eenduidige en samenhangende ontsluiting van content (multimediaal, fysiek en digitaal) in en over Brabant.	Provinciale subsidie.	2013-2016. Actief.
	#Durf E-Magazines: Het creëren van bewustwording en het vergroten van	Provincie Noord-Brabant/Cubiss.	2013-2015. Actief.

	het urgentiebesef van innovatie en ondernemerschap bij bibliotheken		
	Regie 3.0. Masterclasses voor bibliotheekdirectie ism Tias Nimbis gevolgd door traject van Social innovation labs	Provincie Noord-Brabant/Cubiss en deelnemende bibliotheken	2013-2014. Actief.
	Mediabar. Een fysieke mediabar incl. hardware, handleidingen, training voor medewerkers, (voorbeeld)programmering, communicatietoolkit, ondersteuning, evaluatie etc.	Provinciale subsidie.	2013-2015. Actief.
	Actielijn (Online) Academy, onderdeel van BNB-project Taal & Media voor klanten van de bibliotheek. Met de (Online) Academy willen we (door middel van pilots) informeel leren voor klanten van de bibliotheek faciliteren en stimuleren door een mix van offline en online aanbod (blended learning).	Provinciale subsidie.	2013-2015. Actief.
	Pop-up Bibliotheek (onderdeel van het project 'Vraaggerichte Bibliotheek'). De Pop-up Bibliotheek is een flexibele bibliotheekvoorziening die buiten de muren van de bibliotheek staat.	De Pop-up Bibliotheek wordt gefinancierd vanuit de subsidie van de Brabantse Netwerkbibliotheek. Daarnaast investeert elke pilotbibliotheek door uren van haar medewerkers ter beschikking te stellen.	2013-2015. Actief.
	Makersplaatsen. Inventariseren van en experimenteren met concepten om invulling te geven aan het concept makersplaats binnen de bibliotheek.	Provinciale subsidie.	2012-2015. Actief.
	BieppStore. Gewapend met een tablet en toegang tot BieppStore leren leerlingen op een speelse manier zoeken in de bibliotheek.	Financiering deels uit het project Taal & Media voor jeugd en jongeren.	2013-? Actief.
	Kenniskaravaan. Inspirerende en informatieve bijeenkomsten voor leesconsulenten op 3 locaties Den Bosch, Eindhoven, Breda, 3 thema's roulerend.	Provinciale subsidie.	2013. Actief.
	Boek een beleving, ontdek de wereld. Het is een project dat het (voor) lezen	Voor dit project is subsidie aangevraagd bij de	2013-2014. In voorbereiding.

	met jonge kinderen van 4–6 jaar en hun ouders via de Limburgse basisbibliotheken bevordert én hen op een speelse en speciale manier wil laten genieten van (prenten)boeken en de geboden activiteiten er omheen.	Provincie Limburg.	
	Cultuur in de bibliotheek. Onderzoeken en ontwikkelen van een voorstel hoe bibliotheken vanuit hun taak 'leren en informeren' hun podium(faciliteit) meer kunnen inzetten om zichzelf breder te profileren en daarmee een groter en breder publiek trekken.	In opdracht van Provincie Limburg	2013-2014. Actief maar deels in voorbereiding.
	B2020. Zeewolde denkt mee over de bibliotheek in 2020.	Een opdracht vanuit FlevoMeer bibliotheek en de gemeente Zeewolde.	Juni 2013-oktober 2013. Actief.
	Innovatieplatform Colibre. Vergroten van de maatschappelijke relevantie van de bibliotheekfunctie in Limburg, vergroten van het innovatievermogen bij bibliotheken.	Provinciaal werkplangeld en op termijn deelnemersbijdrage.	2012-structureel. Actief.
	Digitale community voor Limburgse Maatschappelijke Organisaties. Ontwikkelen en implementeren van een digitaal samenwerkingsplatform voor medewerkers van Maatschappelijke Organisaties. Nadruk ligt op het gaan gebruiken van het platform in het dagelijks werk.	Provinciale subsidie.	Najaar 2013-2014. Actief.
	SPICE (Sportzone's documentation & information centre). De themabibliotheek SPICE (Sportzone's documentation & information centre) is de eerste Nederlandse openbare bibliotheek rond het thema sport. SPICE bestaat uit 3 onderdelen 1) digitale sportbibliotheek 2) fysieke sportbibliotheek 3) sportexperience center. De digitale sportbibliotheek bestaat uit een sportportal hoofdzakelijk bebouwd op basis van linked data. De fysieke sportbibliotheek heeft de vorm van een high tech ingerichte mobiele trailer. Hiermee worden basisscholen bezocht en educatieve sportprogramma's	Provinciale subsidie	2011-2014. Actief.

	aangeboden. Het experience deel bestaat uit enkele applicaties ontwikkeld voor multitouch wanden. De 3 basiselementen van het concept worden in samenhang ontwikkeld en versterken elkaar.		
	Digidorpen. Social community project voor de kleine kern/stadswijk. Met behulp van NING worden via lokale partners in kleine kernen en stadswijken digidorpen opgezet. Er worden lokale partners gezocht die het stimuleren van de dorps/wijk communicatie ter hand willen nemen.	Provinciale subsidie	Tot eind 2013 project. Daarna zelfstandig via Cubiss.
Rijnbrinkgroep (PSO Overijssel en Gelderland)	E-participatie. In dit project krijgen leden van GPVO en SBOG een training in sociale media en digitale weerbaarheid. Uit de groep cursisten wordt vervolgens een 15-tal mensen geselecteerd die weer andere leden gaan trainen.	Deels uit innovatiegelden Rijnbrink Groep en deels uit subsidie van de betrokken organisaties.	2013-2014. Actief.
	Ontwikkeling G!DS applicatie 'Beelden van'. In de openbare ruimte bevinden zich vele kunstwerken waarvan de waarde en betekenis voor een groot publiek verborgen blijven. Doel van dit project is om deze kunstwerken op een eigentijdse manier te ontsluiten voor een breed publiek. Wageningen fungeert daarin als pilotbibliotheek. Data uit de website beeldenvangelderland.nl die betrekking hebben op Wageningen, worden ingevoerd in G!DS.	Zowel Rijnbrink Groep als Bblthk Wageningen investeren in het project.	2013. Nog in initiatiefase.
	Ontwikkeling G!DS Mobile Middleware. Aanleiding voor dit project was de wens van Bblthk Wageningen om een mobiele app 'Uit in Wageningen' te ontwikkelen, die gebruik maakt van data in G!DS. G!DS is ontworpen en ingericht om als contentbron voor webapplicaties te fungeren.	Innovatiebudget Rijnbrink Groep.	November 2012-september 2013. Actief.
	Innovatie samenwerking Bibliotheek en Volksuniversiteit. Doel van dit project is	Moet nog worden uitgewerkt. Waarschijnlijk	2014-2015. Nog niet gestart.

	om de samenwerking door te ontwikkelen tot een werkelijk vernieuwend concept. Enerzijds gaat het daarbij om innovatie van de huidige, nog tamelijk traditionele opleidingsvormen. Anderzijds streven we naar verdere integratie van Volksuniversiteit en bibliotheek, naar voorbeeld van de Idea Stores.	deels innovatiegelden van Rijnbrink Groep, deels eigen bijdrage bibliotheken, deels provinciale subsidie voor projecten in het kader van leven lang leren.	
	Samen onder één dak. Ontwikkeling van modellen en werkwijzen voor samenwerking met partners in multifunctionele gebouwen.	Moet nog worden uitgewerkt. Waarschijnlijk deels innovatiegelden van Rijnbrink Groep, deels eigen bijdrage bibliotheken, deels provinciale subsidies voor projecten in het kader van leven lang leren en kleine kernen.	2014-2015. Nog niet gestart.
	Sociale media (pilot). Inzicht verkrijgen in de meest effectieve manier om intensief online contact te creëren tussen de bibliotheek en haar (potentiële) leden. Daartoe wordt een content curation team gevormd van bibliothecarissen dat van 7 uur 's morgens tot 11 uur 's avonds operationeel is.	Door de deelnemende bibliotheken, waardoor het voor veel bibliotheken een belemmering is om mee te doen. Van de deelnemende bibliotheken wordt een ureninzet gevraagd en 2500 euro per organisatie voor opleiding/instructie en begeleiding	2013-april 2014. Actief.
	De Verhalencoach. De dienstverlening van de Verhalencoach bestaat uit een fysieke en een digitale component. Basis is het persoonlijke gesprek met de klant van de lokale bibliotheek. De adviezen die daaruit voortkomen worden gebruikt om bijzondere crossmediale selecties samen te stellen die via de digitale bibliotheek en andere digitale kanalen beschikbaar komen voor een breed publiek.	De loonkosten zijn tot nu toe betaald door Rijnbrink Groep; de overige kosten uit het prijzengeld van de BIP (€ 65.000,-) In de toekomst moet dat anders, want Rijnbrink Groep kan geen Gelderse en Overijsselse provinciale subsidies inzetten voor ondersteuning van bibliotheken in andere provincies.	2011-2013. Actief. Vervolg nog niet bekend.
Zeeuwse Bibliotheek (PSO Zeeland)	Media en burgerparticipatie in Zeeland. Burgers en andere kennisdragers actief betrekken bij kennisverzameling en ontsluiting als nieuwe producenten van kennis en nieuws en ze een platform bieden hun eigen 'nieuws' te vergaren te delen en ook te bespreken. Media, bedrijven, overheden en andere	50% eigen middelen partners 50% stimuleringsfonds voor de pers.	Mei 2013 – juli 2014. Actief.

Inventarisatie Innovatie Openbaar Bibliotheekwerk

	instellingen beter informeren over wat burgers willen weten, en een nieuwe dimensie toevoegen aan de regionale nieuwsvoorziening in Zeeland over actuele, regionaal relevante onderwerpen.		
	Zeeland Centraal. Versterken van de kennisinfrastructuur. Versterken van regionaal toegepast onderzoek. Behoud/toename van aantal talentvolle jongeren voor het Zeeuws onderwijs.	50% vanuit OC&W, 50% eigen middelen partners	Januari 2013-? Actief.
	Kennispunt Zeeland. Fysiek en digitaal kennis- en informatieplatform. Regionale/lokale verbinding van informatie en kennis.	50% ZB, 50% Scoop (Provinciale subsidies)	2012-2014. Actief.
Bibliotheekservice Fryslân (projectomschrijvingen niet openbaar!)	FryskLab. FryskLab is in Europa het eerste FabLab ván een bibliotheek.	Bibliotheekservice Fryslân/gemeente Leeuwarden/provincie Fryslân	2013-2016. Actief
	XplorApp. XplorApp is een mobiele applicatie die eindgebruikers op hun smartphone kunnen installeren en gebruiken zowel in de bibliotheek als daarbuiten	SIOB	2012-? Actief.
	OpenMediaCaster. Live digitale verrijking van fysieke bibliotheek- en museumobjecten met een specifieke focus op open databronnen.	geen	Juni 2013-nvt. Actief.
	SocialMediaCaster. SocialMediaCaster is een interactieve installatie - een informatiezuil - voorzien van een touchscreen en rfid-lezer (of barcode lezer).	Fries Bibliotheken Netwerk/SIOB	2011-nvt. Actief.
	AwesomeBox. AwesomeBox stelt gebruikers in staat op een eenvoudige tastbare manier een bibliotheekobject te beoordelen.	Bibliotheekservice Fryslân en Stichting Bibliotheken Midden-Fryslân	Juni 2013-December 2013. Actief (pilot)
	Printing on Demand in Friese Bibliotheken. Koppeling tussen toptitels uit het publieke domein die zijn beschreven door medewerkers van Friese bibliotheken.	Fries Bibliotheken Netwerk	2013. Actief.
	Platform Fryske (E)boeken. Eén platform voor het kopen/downloaden, lenen, streamen, printen on demand, van Friese boeken of boeken over Fryslân.	Fase 1: Bibliotheekservice Fryslân Fase 2: Bibliotheekservice Fryslân en Stifting Boeken Fan Fryslân (is een	2012-2014. Actief.

Inventarisatie Innovatie Openbaar Bibliotheekwerk

		samenwerkingsverband van Friese uitgevers, AFUK, Tresoar en Bibliotheekservice Fryslân)	
	Augmented Reality (AR) dossiers. Het project verrijkt informatie over toeristische objecten en gebieden van de provincie Fryslân.	Bibliotheekservice Fryslân en 7Scenes;	2013-2014. Actief.
Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken (SFB) (PSO Flevoland) Slechts 1 project volgens format.	Mijnleeskring.nl. Via de website mijnleeskring.nl kunnen leeskringen hun boeken selecteren uit een collectie van ca. 300 titels	Inkomsten Leeskringen. De collectie wordt betaald door de twee Flevolandse basisbibliotheken. Formatie valt onder de reguliere dienstverlening van het SFB.	2011- doorlopend. Actief. Per 01-01-2014 sluit Zuid-Holland ook aan met 200 leeskringen.
	Actualiteit koppelen met de collectie (idee directie)	nvt	nvt
	Mediawijzer in twee of drie minuten (idee directie)	nvt	nvt
BiSC Utrecht (PSO) Alleen e-mail zonder format of details ontvangen	Biebwinkel: een samenwerkingsconcept waarbij er een shop-in-shop boekenverkoop punt i.s.m. de lokale boekhandel wordt opgezet, in de Bibliotheek. Net tweede uitrol in IJsselstein gehad.	Onbekend	Onbekend
	Gebruikers reviews: Op speciale (3m) inlegvellen kunnen lezers hun leeservaring en waardering makkelijk in het boek met andere lezers delen.	Onbekend	Onbekend
	Boekspots: een concept waarbij de bibliotheek het delen (ipv uitlenen) van boeken tussen lezers promoot en faciliteert, via locaties buiten de bibliotheek. Sinds 2012 16 locaties uitgerold. www.boekspots.nl	Onbekend	Onbekend
	Utrecht voor cultuur (zie website). Ondersteuning aan culturele projecten middels crowdfunding. Voor projecten geschikt, vooral van gebruikers van de bibliotheek of educatieprojecten.	Onbekend	Onbekend
	Bibliotheek in het vo/vmbo (ism kvf) , project zit in opstartfase	Onbekend	Onbekend
	Gebruikerscollectioneren: Gebruikers (bv leerlingen van een klas, leeskring of medewerkers van een bedding) worden betrokken bij de aankoop van nieuwe boeken/media. Om dit verder op te schalen (op kleine schaal gebeurt het al)	Onbekend	In conceptfase

Inventarisatie Innovatie Openbaar Bibliotheekwerk

	zou er een community achtige web app moeten komen.		
	Dating in de Bieb (werktitel). Een meeting organizer om met andere leden van de bibliotheek kennis uit te wisselen en af te spreken, op een veilige manier (in de Bibliotheek). Via een nog te ontwikkelen profielsite (of app in bestaand netwerk)	Onbekend	In conceptfase
	Vrienden van-donateurs database. Opschaalbare relatiebeheer systeem (buiten ils) om nieuwe, donatie proposities te onderhouden.	Onbekend	In conceptfase
	Digitaal lidmaatschap. Digitale/crossmediale proposities. Onderdeel van project Nationale Pas (VOB&SPN).	Onbekend	In conceptfase
	3D's. De 3 decentralisaties van taken naar gemeenten (awbz, jeugdzorg, participatiewet). Hier kan de bibliotheek haar informatiefunctie en verwijfsfunctie inzetten en een maatschappelijk relevante positie verwerven. Eind najaar organiseren Bisc en Probiblio hier een conferentie over.	Onbekend	In conceptfase
	Wikipedia: We onderzoeken in sep/okt hoe we meer kunnen samenwerken.	Onbekend	In conceptfase
ProBiblio (PSO Noord- en Zuid-Holland)	Alleen input van afzonderlijke bibliotheken. Specifieke inventarisering mogelijk in overleg met Frans Hoving, in het kader van de inventarisatie van innovatieve project door de Samenwerkende PSO's Nederland (SPN). De bestaande, al dan niet innovatieve projecten van ProBiblio zijn te vinden op http://www.probiblio.nl/programmas . De projecten worden onderverdeeld in de rubrieken Professionalisering, Marketing, Bibliotheekfuncties en ICT.	nvt	nvt
Biblionet Groningen	Liet via de mail weten dat er verder geen prioriteit aan deze inventarisatie wordt gegeven.	nvt	nvt

Inventarisatie Innovatie Openbaar Bibliotheekwerk

Biblionet Drenthe	Geen input. Jaarverslag op http://goo.gl/jW6H9B	nvt	nvt
Doklab. Commerciële organisatie Delft.	Boekbuster. Samen met Kopgroepbibliotheken. Boekbuster is een nieuwe manier om kinderen via multitouch scherm in de gelegenheid te stellen om aanbevelingen te doen aan elkaar en een boek dat ze gelezen hebben op een visueel aantrekkelijke manier na te vertellen. De koppeling aan de bibliotheekpas en eigen leesgeschiedenis is uniek.	Door bibliotheken zelf.	2013-? Actief.
	Extreme Library Makeover. Het is een innovatieaudit die onderzoekt binnen de betreffende Bibliotheek waar de kansen voor innovatie liggen en hoe deze in projecten onder te brengen. Oplevering in de vorm van digitaal rapport met stappenplan en prioriteitenmatrix.	Door bibliotheken zelf.	2012-? Actief.
	Heritage Browser. De Heritage Browser is aan unieke multitouch applicatie die een koppeling tussen archief en bibliotheeksystemen mogelijk maakt. Veel erfgoedtoepassingen werken op basis van het handmatig inlezen van het materiaal. Met de Heritage Browser brengen we een dynamische koppeling met het archief tot stand. Omdat Doklab bij deze applicatie gebruikt maakt van een pas (bibliotheekpas) kunnen we gegevens van gebruikers uitlezen en daardoor op een persoonlijke wijze de beelden aanbieden (uit je eigen straat).	Later in te vullen.	2009-? Actief.
	Narrowcasting. Voldoet aan de behoefte om binnen en buiten openingstijden interessante delen van de collectie en activiteiten op een digitale wijze te tonen met een goede interface, aansluitend bij de landelijke huisstijl en makkelijk werkende beheeromgeving.	Door bibliotheken zelf.	2011-? Opgeleverd, maar wordt nog doorontwikkeld.

	Nextlevel catalogus. De opzet van deze Next level catalogus is niet ontwikkeld vanuit de objecten maar vanuit de gebruiker, met een sterke nadruk op inspireren. Verrijkte informatie over niet alleen boeken maar alle media, kunst en activiteiten door middel van video, wikipedia, interviews en gerelateerde boeken en of artikelen.	Door bibliotheken zelf.	2012-? Opgeleverd.
Studio Diep. Commerciële organisatie Amsterdam.	Moving Objects. De Moving Objects zijn innovatief door de combinatie van vormgeving van sfeervolle interieurobjecten + beleving + informatie + interactie + activiteiten. Al deze elementen zijn al in de bibliotheken aanwezig, maar door ze te koppelen versterken ze elkaar en treden er nieuwe en bijzondere wisselwerkingen op. Voor de koppeling tussen het object en de online wereld willen we gebruik maken van de mogelijkheden om met een smartphone of tablet en nieuwe digitale technieken (zoals QR codes, Blippar of Layar) direct te linken naar verschillende online tools en online informatie.	- beperkte financiering uit eigen middelen. - eventueel via aanvraag IPC- subsidie (Innovatie Prestatie Contract) van Economische zaken. Dit is een groepsaanvraag in het kader van inter-actieve video. Deze aanvraag is nog in behandeling.	Sinds maart 2013. Nog in ontwikkeling.
Don Quichotte (samenwerkingsverband BNL met aantal mensen uit de bibliotheekwereld)	Don Quichotte houdt zich bezig met linked open data . Het is een spinoff project van de Innovatiedoedag idd12	Onbekend. Mogelijk Bibliotheek.nl.	2013-?
Esther Valent en ca 20 vrijwilligers uit de bibliotheekwereld.	Durf te vragen! De informatieve functie van de bibliotheek is slecht zichtbaar op Internet en al helemaal niet buiten de eigen bibliotheekwebsites. Durf te vragen! zoekt de vragensteller op en geeft antwoorden, gebaseerd op betrouwbare bronnen, hiermee reclame makend voor de informatieve functie van de bibliotheek en de relatie met de fysieke bibliotheek versterkend. Via Twitter worden de vragen en antwoorden getweet met de account @DeBibliotheek1.	Geen. Mogelijk aansluiting bij pilot sociale media Rijnbrinkgroep.	April 2012-? Actief.
Edwin Mijnsbergen (M.I. Webwerk) en partners, Middelburg	Middelburg Dronk en Vlissingen Dronk. Een project dat informatie uit een groot aantal beeldbanken en andere databases ontsluit via wiki's en andere media, binnen het thema 'de geschiedenis van de horeca van een stad of gebied'. De websites zijn in relatief korte tijd uitgegroeid tot online encyclopedieën naar model van	Eigen middelen en 1 kleine sponsor. In overleg met diverse partijen over mogelijke investeringen.	Dec 2010-? Actief en in ontwikkeling.

	Wikipedia. De pijlers van het project zijn crowdsourcing (verhalen en media), contextualisering, en het verbeteren van de online zichtbaarheid en vindbaarheid van (digitaal) cultureel erfgoed. De thematiek zorgt voor het bereiken van een groot publiek, waarvan een groot deel nog maar zelden in aanraking komt met bibliotheken en archieven. Het project zal in de toekomst de blauwdruk vormen voor vergelijkbare projecten rondom retail, sport, enz.		
HSPro Library Systems. Commerciële organisatie, Uden.	Intelligente displaytafel. Niet eerder vertoonde koppeling van informatie over materialen op displaytafels met circulatiesysteem van bibliotheek. Het systeem wordt dynamisch bijgewerkt.	Privaat.	2013. Reeds gerealiseerd.
Openbare Bibliotheek Vlissingen	Laagdrempelig publiceren. Bibliotheken positioneren als stimulator van het publicatieproces en als onafhankelijk makelaar tussen vraag en aanbod van publicaties, waardoor voor iedere Nederlander, ook voor mensen met beperkingen, vrije toegang tot alle digitale publicaties gewaarborgd is.	Tot op heden geheel binnen de beperkte financiële mogelijkheden van Bibliotheek Vlissingen.	Januari 2013-2016. Actief.
Openbare Bibliotheek Amsterdam	Conversatiegroepen voor inburgeraars . Onder leiding van een medewerker van de Openbare Bibliotheek praten twee groepen mensen (in het Nederlands) over dagelijkse en voor hen relevante zaken. Dat zal thematisch worden gedaan, bijvoorbeeld twee bijeenkomsten over 'opvoeden' of 'gezond en lekker eten'. De collectie van de OBA (boeken, kranten, tijdschriften, digitale bronnen) staan centraal.	Subsidie door stadsdeel Zuid tot en met december 2013. Continuering en uitbreiding zal gedragen worden door de OBA.	September 2013-? Actief.
	Bibliotheek uit de kast! "Eind februari gestart met scholing in software en begonnen met ontwikkelen en programmeren van een demonstratieroute in de vorm van een Engelstalige guided tour met tablets en QR-codes voor de deelnemers aan de METlib conferentie in de OBA mei	Volledig gedragen door OBA.	Najaar 2013-? Actief en in ontwikkeling.

	jongstleden. Na deze guided tour hebben we ons gefocust op het ontwikkelen van interactieve thema routes voor jongeren; waarbij we onze collectie verbinden met informatie en collecties van buiten. Deze tours zijn najaar 2013 gereed voor testen met scholen."		
Noord Oost Brabantse Bibliotheken	Lezers van Stavast. Bibliotheekleden worden uitgedaagd elke week een non-fictieboek te lezen om te begrijpen hoe de complexe samenleving in elkaar zit. Elke maand is er een groepsbijeenkomst waarin over de thema's die in de boeken naar voren komen gesproken wordt. De bibliotheek heeft een Lezer van Stavast literatuurlijst gemaakt. Iedereen leest verschillende boeken, het is dus geen leesclub in de traditionele zin van het woord. De groep Lezers van Stavast kijkt, op initiatief van de bibliotheek, ook buiten de deuren van de bibliotheek; zo werd er in het voorjaar een toneelvoorstelling gezamenlijk bezocht en als afsluiting van het seizoen bezocht men een lezing van Martha Nussbaum in Nijmegen.	Intern.	2012-2013. Actief.
	KennisMakers. De kennis uit het werkgebied naar boven zien te halen, door mensen te activeren om deze kennis te delen met anderen. De nieuwe rol van de bibliotheek in de samenleving verder ontwikkelen, en mensen hierbij betrekken en dus laten meehelpen om deze maatschappelijke rol te vormen en te vervullen (co-creatie).	Intern.	2013-? Actief en in ontwikkeling.
	Wijsheid in crisistijd – Op zoek naar inspiratie en veerkracht in tijden van onzekerheid. Dit gaat verder dan alleen de collectie aanbieden, het draait om daadwerkelijk met elkaar in gesprek gaan over de collectie. Deelnemers worden uitdrukkelijk uitgenodigd om zelf een bijdrage te leveren; welke tekst, welk boek, welke film, welke documentaire heeft iemand geraakt of verder geholpen in tijden van crisis? De deelnemers inspireren daarmee elkaar. Het programma ligt dus niet van tevoren vast, maar zal juist gezamenlijk worden gevormd. De expertise van de	Intern.	2013-2014. Actief.

	bibliotheekmedewerkers wordt ingezet; elke bijeenkomst selecteren de deelnemende medewerkers een aantal bronnen dat past bij het centrale thema van die bijeenkomst		
Centre Céramique Maastricht	Generatie Maastricht Game / M-game. Met de M-game beogen de projectpartners om jongeren op een eigentijdse manier met kunst, cultuur en historie in de omgeving te verbinden. Middels creatief gebruik van moderne technologie ervaren scholieren dat zij zelf bepalen hoe zij zich verhouden tot hun omgeving. Het doel is om jongeren via een tour of game hun eigen verhaal te laten vertellen. Via de virtuele en fysieke interactie krijgt de omgeving meer betekenis(lagen). Met M-game zorgen we dat jongerenmediawijzer worden en zij een gevoel van eigenaarschap ontwikkelen.	Gelijke bijdrage van alle partners aan het project dat ondergebracht is bij een projectorganisatie 'Generatie Maastricht Game Consortium'.	December 2012- december 2014. Actief
Bibliotheek Midden-Brabant Tilburg	De kenniscloud. Met de kenniscloud gaan we kennis (digitaal) toegankelijk maken. Niet alleen expliciete kennis maar ook impliciete kennis. Toegankelijk maken van colleges. Toegankelijk maken van expertise van zzp-ers. Toegankelijk maken van de kennis van de professionele amateur.	Onderdelen van dit project worden gefinancierd uit de provinciale gelden voor de Plusbibliotheek, andere onderdelen door de Bibliotheek Midden-Brabant. Daarnaast zijn we nog op zoek naar andere financieringsbronnen.	2013-2017. Actief en in ontwikkeling.
	De Spoorzone ontsloten. Nauwe samenwerking met andere bibliotheken, instellingen en gebruikers moet de basis leggen voor een blauwdruk van de extended library. De digitale ontsluiting gebeurt op basis van het aggregeren van metadata van de relevante collecties van verschillende instellingen. Hierdoor kunnen deze data digitaal beschikbaar gesteld worden via een augmentend reality applicatie, touchscreens door de stad heen, een website enz. Door gemeenschappelijke programmering wordt deze informatie en kennis met een breed publiek gedeeld en worden deze gebruikers actief betrokken bij de Spoorzone.	De st. Pica heeft in principe subsidie toegekend voor de verdere uitwerking van dit project. Dit projectplan moet herschreven worden zodat het voldoet aan de specifieke eisen die vanuit de St. Pica worden gesteld. In oktober verwachten we de definitieve toezegging van de subsidie.	Vanaf moment dat subsidie rond is, voor duur 1,5 jaar. Nog in voorbereiding.
	Digilab. Met dit project wordt op een vernieuwende manier een bijdrage geleverd aan mediawijsheid. Door een gevarieerde programmering laten we niet alleen zien hoe tablets, software,	Op dit moment is BMB de belangrijkste financier. Andere dragen bij door het beschikbaar stellen van kennis en expertise, dus in	2013-? Nog in voorbereiding.

	social media, 3d printers enz. werken maar dagen we onze bezoekers uit om hier ook daadwerkelijk mee aan de slag te gaan. De gemaakte producties gaan we tonen via een touchscreen en een prikbord waardoor interactie met en tussen de bezoekers ontstaat. Dit moet leiden tot een community rondom het digilab. Ook willen we processen inzichtelijk maken: hoe gebruikt een marketeer social media of hoe werkt een vormgever met allerlei programma's.	uren. Mogelijkheden tot sponsoring en aanvullende financiering worden nog onderzocht. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat de Brabantse Netwerk Bibliotheek een bijdrage levert vanuit het project makerplaats.	
	Pop-up Bibliotheek (onderdeel van het project 'Vraaggerichte Bibliotheek'). De Pop-up Bibliotheek is een flexibele bibliotheekvoorziening die buiten de muren van de bibliotheek staat.	BNB project de vraaggerichte bibliotheek	2013-2014. Actief en in ontwikkeling.
	Filmcommunity bibliotheekgebruikers. Een voorbeeld van content curation door het inzetten van bibliotheekgebruikers met een passie voor film. Deze curators zorgen voor de verrijking en verdieping van de collectie door het samenstellen van de collectie, het verzamelen van achtergrondinformatie en worden betrokken bij de programmering van activiteiten.	Financiering vindt plaats door Bibliotheek Midden-Brabant, voor programmering is een subsidie van de Stichting Kwaliteitsfilm Tilburg beschikbaar.	2013. Actief.
Bibliotheek Hoorn	Woordenwerkplaats. In de woordenwerkplaats wordt de werkwijze van de VVE-programma's gevisualiseerd en wordt de werkwijze doorgezet naar de thuissituatie.	Subsidie gemeente Hoorn	Jan 2012-? Actief.
	De Taalmaschine	Geen toestemming publicatie	Geen toestemming publicatie
Bibliotheek Bollenstreek	Computerwijs. Kennismaking met internet voor mensen die moeite hebben met lezen en/of schrijven. Globaal gebaseerd op 'Klik en Tik'. De cursus bestaat uit 5 lessen, daarin wordt o.a. geleerd: navigeren en zoeken op internet, mailen, het verschil tussen een computer en een iPad en het praktisch werken met bv. 9292.nl en Marktplaats.nl.	Vanuit de eigen begroting, met instemming van de gemeentes.	2012-? Actief.
Bibliotheek Rivierenland	Appelstore: De bibliotheek als huis van de nieuwe/nieuwste media. Dit programma is gericht op het bieden van toegang tot en het leren omgaan met	Dekking (deels) via sponsoring en provinciale subsidie	Onbekend.

	de nieuwste snuffjes op het gebied van nieuwe media. Bouwstenen van dit programma zijn: Het permanent presenteren van de nieuwste media in een speciale mediahoek/mediabar, het geven van voorlichting over de nieuwste media en het opleiden in het gebruik van de nieuwste media.		
	Kinderpersbureau. Kinderen uit groep 6 t/m 8 op een speelse manier met diverse vormen van media om leren gaan. Na afloop kunnen ze een berichtje voorzien van plaatjes op de website plaatsen en hun eigen video opnemen en monteren.	Onbekend.	Onbekend
Bibliotheek Eindhoven	Wijzer met taal en media. Met het educatief programma Wijzer! met taal & media stimuleert de Bibliotheek Eindhoven, in nauwe samenwerking met scholen en voor- en buitenschoolse organisaties, activiteiten om de taalvaardigheid en mediawijsheid van kinderen ten volle te ontwikkelen. Door Wijzer! met taal & media worden de energie en middelen direct ingezet worden op de plek waar het er toe doet; en met aandacht voor digitale vormen van lezen en de mogelijkheden van nieuwe media.	Gemeentelijke subsidie.	2013-2017. Actief.
Bibliotheek Eemland	In kaart brengen en faciliteren van regionale schrijvers het verkopen van hun boeken en, aansluiting bij Nederland schrijft .	Onbekend.	2009-? Actief.
Bibliotheek Haarlemmermeer	De Breedste Leesclub. Een Leesclub voor kinderen, met een fysieke en digitale component.	Provinciale subsidie.	2010-? Actief.
Bibliotheek Kennemerwaard	Projecten ontvangen zonder details: Groen en duurzaam 7 dingen Medialab Lezen in de keuken Combinatiefunctionarissen PO Boekenpret, Taaltafel 100 talenten	Onbekend	Onbekend
Bibliotheek Hoogezand	Projecten ontvangen zonder format: Architectoon januari 2011 Het land dat in mij leeft	Onbekend	Onbekend

Inventarisatie Innovatie Openbaar Bibliotheekwerk

	Bijzondere portretten Terug naar de Bron Lenteboekenbal Slochteren 2012		